

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 86171061-101.07.04-E.4892

BAŞVURU NO : 2017/12642

KARAR TARİHİ : 19/03/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :

BAŞVURUYA KONU İDARE :

Başbakanlık
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
(Devlet Personel Başkanlığı)
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU :

Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil Sınavının(YÖKDİL), Yabancı Dil Sınavına (YDS) eşdeğer sayılması talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ :

19.10.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ :

1) Kurumumuza 19/10/2017 tarihinde yapılan başvuruda başvuran; ... Bakanlığı bünyesinde Uzman Yardımcısı olarak çalışmakta olduğunu, Kurumlarınca istenen yabancı dil yeterliğini belgelendirmek üzere 05/03/2017 tarihinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın (YÖK) koordinasyonunda gerçekleştirilen Yükseköğretim Kurumları Yabancı Sınavına (YÖKDİL) girerek 73,5 puan aldığını, ancak söz konusu sınavın Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca (ÖSYM) gerçekleştirilen diğer bir merkezi sınav olan Yabancı Dil Sınavına (YDS) eşdeğer sayılmamasından dolayı dil yeterliğini sağlayamadığını ifade ederek YÖKDİL ve YDS eşdeğerliğinin sağlanması talebiyle Kurumumuza başvurmuştur.

1.1) Başvuranın, 03/05/2017 tarihli başvurusuna 29/06/2017 tarihinde idari başvuru yollarının tüketilmediği gerekçesiyle Gönderme Kararı verilmiş, başvuran Devlet Personel Başkanlığı, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından gelen cevaplar üzerine talebinin karşılanmadığından bahisle başvurusunu yinelemiştir.

II. İDARELERİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) Başvuru kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından ayrıca bilgi ve belge talep edilmiş, Devlet Personel Başkanlığı ile Ölçme ve Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının başvuru konusuna ilişkin yaklaşımları 29/06/2017 tarihli Gönderme Kararına verdikleri cevaplar üzerinden karar önerisine yansıtılmıştır.

3) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 22/11/2017 tarih ve 45288 sayılı yazısında özetle;

3.1) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı olarak, YÖKDİL uygulaması için Anadolu Üniversitesi ve Anakara Üniversitesi Rektörlükleri arasında protokol imzaladıkları, sınavın YÖK Başkanlığının himayesinde gerçekleştirildiği, sınav sorularının hazırlanmasında Ankara Üniversitesinin yetkili olduğu, sınav organizasyonunun ise Anadolu Üniversitesi tarafından gerçekleştirildiği,

3.2) YÖKDİL sınavının ilk olarak 5 Mart 2017 tarihinde, tek oturumda, 30 ilde ve 35 sınav merkezinde, saat 9.30'da, sadece İngilizce dilinde, Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri alanlarında yapıldığı, sınavın çoktan seçmeli ve 5 cevap şıklı 80 sorudan oluştuğu, sınav süresinin ise 180 dakika olarak belirlendiği,

3.3) İlk YÖKDİL sınavının ardından yapılan sınavlara İngilizcenin yanı sıra Fransızca ve Arapça dillerinin de dâhil edildiği, yapılan bu sınavlarda sadece akademik çevrelerin dil yeterliğini ölçmenin amaçlandığı, ancak *dil yeterliğini ölçtürmek isteyen diğer adayların da söz konusu sınava yoğun ilgi gösterdiği,*

3.4) *Sınavın hitap ettiği kesimin Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri alanlarına ayrılmış olmasının adayların başarı seviyesini artırmada önemli bir etken olduğu,*

3.5) "Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", "Doçentlik Sınav Yönetmeliği" ve "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" hükümleri uyarınca Kurullarınca kabul edilecek merkezi yabancı dil sınavlarının "*Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil (YÖKDİL) Sınavı*" ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan "*Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı*" olarak belirlenmesine, Yürütme Kurulu'nun 01/02/2017 tarihli toplantısında karar verildiği,

3. 6) YÖKDİL Sınav sonuçlarının, yüksek lisans ve doktora eğitimi başvuruları, doçentlik başvuruları, TUS, DUS ve EUS sonuçları uyarınca yapılan yerleştirme işlemleri ve öğretim üyesi dışında öğretim elemanı kadrolarına (Araştırma Görevlisi, Öğretim Görevlisi, Uzman, Okutman, Çevirici, Eğitim-Öğretim Planlamacısı) atamalarında kullanılabilen *muteber bir sınav olduğu,*

3.7) Hâlihazırda sadece akademik işlemlerde kullanılan YÖKDİL'in çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personel tarafından başta dil yeterlikleri olmak üzere diğer işlemlerde de YDS'ye eşdeğer olarak geçerli kılınması hususunda YÖK Başkanlığı'na çeşitli kanallardan taleplerin yoğun bir şekilde geldiği, Akademi dünyası ve diğer çevrelerden sınava yönelik olumlu dönütlerin

olduğu, *YÖKDİL Sınavının dil yetkinliğinin ölçülmesinde değişen ve gelişen ihtiyaçların karşılanması noktasında büyük bir işleve sahip olduğu,*

3. 8)YÖKDİL Sınavının YDS'ye eşdeğerliği ile ilgili olarak; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 7 nci maddesinin altıncı fıkrasında: “Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına dayalı olarak, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. (Ek cümle: 2/12/2016-6764/69 md.) Başkanlık eşdeğerlik belirlediği uluslararası yabancı dil sınav uygulamalarını yapan merkezlerde her türlü inceleme yapabilir veya yaptırabilir.” hükmünün bulunduğu, dolayısıyla YÖK Başkanlığı tarafından koordinasyonu yapılan YÖKDİL'in eşdeğerliğinin belirlenmesinde Kurumlarının ilgili hükmün kapsamına girmediği,

3.9) YÖKDİL'in Uzman Yardımcılığından Uzman kadrolarına geçiş aşamasında kullanılabilmesi için yasal bir düzenlemeye gidilmesinin gerektiği,

3.10) Başvurucu, ...'in 05/03/2017 tarihindeki YÖKDİL sınavına Sosyal Alanından girdiği ve 73.75 puan aldığı, belirtilmiştir.

4) Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 29/06/2017 tarihli ve 7202 sayılı Gönderme Kararına istinaden yanıt olarak Devlet Personel Başkanlığı 12/07/2017 tarih ve 3994 sayılı yazılarında özetle;

4.1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen ek 41 inci maddenin beşinci fıkrasında”... Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C), Dışışleri Uzmanlığı için asgari (B) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır...” hükmüne yer verildiği,

4.2) Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin “Yürürlükten kaldırılan yönetmelikler” başlıklı 15 inci maddesinde, “23/06/2007 tarihli ve 26561 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Kamu Personelinin Yabancı Dil Bilgisi Seviyesinin Tespitine Dair Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.” hükmü ile KPDS Yönetmeliğinin kaldırıldığı, “Atıflar” başlıklı 14 üncü maddesinde, “İlgili mevzuatta Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Sınavına yapılan atıflar Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına yapılmış sayılır” hükmü ile de KPDS'ye yapılan atıfların YDS'ye yapılmış sayılacağının belirtildiği,

4.3)Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen YÖKDİL Sınavının Akademik kariyer yapmak isteyen adayların dil yeterliklerini belirlemeye yönelik *YDS'ye alternatif bir sınav olduğu* ve bu sınavın akademi dünyası dışında denkliğinin söz konusu olamayacağı, dolayısıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen ek 41 inci madde kapsamında uzman yardımcılığı kadrosundan uzman kadrosuna atanmada geçerli kabul edilmesinin mümkün olamayacağı ifade edilmiştir.

5) Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 29/06/2017 tarihli ve 7202 sayılı Gönderme Kararına istinaden yanıt olarak ÖSYM Başkanlığı 13/07/2017 tarih ve 31352 sayılı yazıda özetle;

5.1) Yabancı Dil sınavlarıyla ilgili eşdeğerlik işlemlerinin, 6114 sayılı Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 7 nci maddesinin altıncı fıkrasındaki "Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına dayalı olarak, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. (Ek cümle: 2/12/2016-6764/69 md.) Başkanlık eşdeğerlik belirlediği uluslararası yabancı dil sınav uygulamalarını yapan merkezlerde her türlü inceleme yapabilir veya yaptırabilir." hükmü gereği gerçekleştirildiği, Bu işlemlerin "Yabancı Dil Sınavlarının Eşdeğerliklerini Belirleme Yönergesi" çerçevesinde yapıldığı, ilgili yönergeyle eşdeğerlik başvurularının sınavı gerçekleştiren tüzel kişiliklerce bir başvuru dosyasıyla yapılmasının öngörüldüğü, başvuruya konu YÖKDİL Sınavının eşdeğerliği konusunda sınavı gerçekleştiren kurum ya da kuruluşlarca bir talep gelmediği, dolayısıyla ilgili sınavın eşdeğerliği ile ilgili bir çalışmanın da bulunmadığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6) 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının;

6.1) "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinin beşinci fıkrası; "Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6.2) "Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı" başlıklı 74 üncü maddesinin dördüncü fıkrası; "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler."

7) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrası; "(1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir."

8) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Uzman İstihdamı" başlıklı EK-41 inci maddesi; Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezi, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmek kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C), Dışişleri Uzmanlığı için asgari (B) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır."

9) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun "Doçentlik Sınavı" başlıklı 24 üncü maddesinin (a) fıkrasının ikinci bendi; "(2) Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az elli beş puan veya uluslararası geçerliliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul

edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan almış olmak; doçentlik bilim alanının belli bir yabancı dille ilgili olması halinde ise bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek...”

10) 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 7 nci maddesinin altıncı fıkrası; “(6) Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına dayalı olarak, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. (Ek cümle: 2/12/2016-6764/69 md.) Başkanlık eşdeğerlik belirlediği uluslararası yabancı dil sınav uygulamalarını yapan merkezlerde her türlü inceleme yapabilir veya yaptırabilir.”

10.1) 17/2/2011 tarih ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 7 nci maddesinin altıncı fıkrasına dayanılarak hazırlanan “Yabancı Dil Sınavlarının Eşdeğerliklerini Belirleme Yönergesi’nin

10.1.1)“ Görev ve yetki başlıklı 4 üncü maddesinde: “6114 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, Eşdeğerlik Çalışma Komisyonu raporlarına dayalı olarak, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.”,

10.1.2) “Başvuru” başlıklı 6 ncı maddesi:

“(1) Yeni başvurular, her yılın Ekim ayı sonuna kadar kabul edilir. Yeni eşdeğerlik başvuruları değerlendirilerek her yılın Ocak ayı içerisinde Yönetim Kurulunca karara bağlanır. Eşdeğerliklere ilişkin alınan Yönetim Kurulu kararları Başkanlığın resmi web sitesinden duyurulur.

(2) Bir sınava eşdeğerlik verilebilmesi ve eşdeğerliğin devamı doğrultusunda yapılacak değerlendirmelerde sınavın nitelikleri bakımından aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Dilin bilgi, beceri, yetkinlik ve seviyelerini, söz dağarcığı ve okuma yeteneğini en az YDS seviyesinde ölçebiliyor olması,
- b) Kök, soru ve şıklarının yükseköğrenim mezunlarının, araştırmacıların ve öğretim üyelerinin başvuru yapacağı muhtemel sınav alanlarını kapsaması,
- c) Ölçtüğü bilgi ve seviyenin muhatabı kitleye uygun, kelime kapasitesine sahip kapsamlı dil bilgisi ölçebilen akademik sınav niteliğinde olması,
- ç) Dinleme, yazma ve konuşma becerilerini de sınıyor olması halinde bu fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki şartları da karşılaması,
- d) Ölçtüğü dinleme, yazma, konuşma, okuma, kelime ve dil bilgisi seviyelerinin her biri için, yazılı, görsel ve/veya işitsel formatta sınavın yapıldığı şekil ve dilde metin , örnek soru kitapçığı, cevap kâğıdı, cevap anahtarı, talimat, değerlendirme ve puanlandırma örneklerini ibraz etmesi,
- e) Sınavın, benzer sınavlarla karşılaştırılarak bilimsel öz değerlendirmeye tabi tutulmuş olması,

f) Sınavın hangi kriterler gereğince YDS'ye eşdeğerlik değerlendirmesine alınması gerektiğine ilişkin tahlil ve bilimsel kıyaslamalar, ölçülen bilgi, beceri ve aday kitlesi benzerliklerini tanım, tasvir ve örneklerle raporlandırmış olması.

(3) Sınavın sahibi, sınavı yapan kuruluş veya temsilcisi bakımından aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Türkiye'de yazı ve yazışmaları en geç 10 gün içinde Türkçe olarak cevaplandırabilecek ticaret sicil kaydı, faaliyet belgesi, vergi levhası, imza sirküsüne, sahip muhatap/yetkili olarak bir temsilci ve temsilcilik bulundurması,
- b) Kurulduğu ülkenin resmi dilini/dillerini ölçüyor olması,
- c) Sınavın sahibi olarak kurulduğu ülke dışında da yaygın şekilde sınav yapıyor olması,
- ç) Sınav sahibi olarak başvuru tarihi itibarıyla iki yıldır faaliyet gösteriyor olmak ve düzenli ve bir takvime bağlı olarak yıl içinde en az 4 defa yapıyor olması,
- d) Sınav Türkiye'de yapılıyorsa, sadece devlet üniversitelerine ait binalarda yapıyor olması,
- e) Sınav uygulama güvenlik tedbirlerini genel uygulamalar itibarıyla Başkanlık ölçülerinde uyguluyor olması,
- f) Eşdeğerlik başvurusunun değerlendirilmesinde veya eşdeğerliğin devamı süresince söz konusu sınavı güvenlik esasları bakımından değerlendirecek Başkanlık tarafından görevlendirilen denetçinin çalışmasına imkân sağlaması,
- g) Sınav kayıt ve belge dökümünü elektronik ortamda yapıyor olması,
- h) Başvuru kayıt sistemindeki sınav bilgileri ile kendisine ait web sayfasında ilan edilen bilgiler arasında çelişki bulunmaması,
- ı) Sınav ücret ödemelerini elektronik ortamda yapıyor olması,
- i) Sınav tarih ve yerlerini en geç bir ay önceden internette yayınlıyor olması,
- j) Belirlenen sınav tarih ve yerlerini ÖSYM'ye bildirmesi,
- k) İnternet sayfasında ilan edilen sınav yeri ve tarihlerinde olağanüstü bir durum haricinde değişiklik yapmıyor olması,
- l) Zorunlu sebeplerle yapılan sınav yeri ve tarihi değişiklik duyurularını 1 ay önceden ilan etmesi,
- m) Sınavlarını bir grup adaya özel yapıyor olmaması; bu grup haricinde başvuruya kapalı ve/veya toplu kayıt suretiyle yapmaması,
- n) Sınava giriş ve sonuç belgelerinde sınavın başvuru tarihinin, sınav tarihini ve yerinin açıkça belirtiliyor olması,
- o) Aynı sınavı başkaca kurumların da uyguluyor olması durumunda, başvuru ve koordinasyonu birlikte sağlıyor olması,

- ö) Farklı ülke ve kurumlar tarafından tanınmış olması,
- p) İlgili sınavın puanlarının test eşitleme ve diğer istatistiki yöntemlerle belirlenebilmesi için adaylardan elektronik ya da yazılı ortamda izin alarak, Türkiye’de uyguladığı sınavların sonuçlarını yıllık olarak ÖSYM’ye ibraz etmesi,
- r) Sınav sonuç belgelerinin geçerliğinin sorgulanabileceği çevrimiçi sonuç doğrulama 3 sistemlerine ÖSYM’nin erişimini sağlaması ya da bu konuda yapılan yazışmalara en geç 10 gün içinde cevap vermesi,
- s) Başkanlığın belirleyeceği uzman ya da öğretim elemanlarının kimlikleri ve sınava girecekleri tarihler gizli kalmak ve bila ücret olmak kaydıyla ‘ÖSYM Sınav Gözlemcisi’ olarak yılda 4 defaya mahsus ilgili sınava katılmasına olanak sağlaması gerekmektedir.
- (4) Yukarıdaki belge, bilgi ve beyanlar üç başvuru dosyası halinde Türkçe dilekçe ile Başkanlığa ulaştırılır. Bu maddede yer alan sınava özgü ve/veya kurumsal şartlarda bir veya birkaç ihlalin tespit edilmesi halinde Yönetim Kurulu, eşdeğerlik başvurusunu reddedebilir veya eşdeğerliği kaldırabilir. Sınav sahibi kuruluş tarafından sınav uygulama yetkisi verilen kuruluş veya temsilcilerin bu yönerge kapsamında herhangi bir eksiklik veya ihlali sınav sahibi kuruluşu da bağlar.
- (5) Sınavın sahibi kuruluş her iki yılda bir bu Yönerge kapsamında anılan belgeleri güncelleyerek eşdeğerliğini yeniler. Bir önceki eşdeğerlik kararı ve bu karara bağlı haklar hiçbir surette kazanılmış hak teşkil etmez. Süresi içinde yenileme başvurusunda bulunulmayan sınavın eşdeğerliği Yönetim Kurulu kararına istinaden kaldırılabilir.
- (6) Eşdeğerliği kabul edilmemiş sınavlar için bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan şartları yerine getirmiş olsa dahi, takip eden iki yıl içinde yeniden başvuru yapılamaz.
- (7) Eşdeğerliği kaldırılan bir sınav ile ilgili olarak, eşdeğerliğinin kaldırılmasını gerektiren nedenler izale edilerek iki yıl süre ile düzenli yapıldığının belgelenmesi kaydıyla ve bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki şartları sağlayan bilgileri güncellemek suretiyle yeniden başvuruda bulunulabilir.
- (8) Başkanlık, herhangi bir sınavın başvurusu yapılmamış olsa bile, ihtiyaca binaen, söz konusu sınava re’sen eşdeğerlik verebilir.” hükümleri,

11) 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin “Gençlik ve Spor Uzmanlığı” başlıklı 27 nci maddesinin üçüncü fıkrası; “... Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır...”

12)07/10/2011 tarihli Gençlik ve Spor Uzman ve Uzman Yardımcılığı Sınav, Atama, Yetiştirilme, Görev Ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin “Uzmanlığa Atama” başlıklı 26 ncı maddesinin birinci fıkrası; “ (1) Uzman olarak atanabilmek için ... (b) KPDS’den en az (C) düzeyinde puan aldığına dair veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilmiş ulusal

veya uluslararası geçerliği bulunan, geçerlik süresi dolmamış belgeyi yazılı sınavın sonucunun tebliğinden itibaren en geç iki yıl içerisinde ibraz etmek gerekir.

13)04/01/2013 tarihli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğın “Atıflar” başlıklı 14 üncü maddesi; “İlgili mevzuatta Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına yapılan atıflar Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına yapılmış sayılır.”

IV. KAMU DENETÇİSİ ARIF DÜLGER’İN KAMU BAŞDENETÇİSİNE ÖNERİSİ

14) Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek YÖKDİL sınavı ile YDS’nin eşdeğer sayılması talebine yönelik ilgili idarelerce işlem tesis edilmemesinin hakkaniyet ilkesine aykırılık oluşturduğu ve söz konusu hakkaniyete aykırılığın düzenleyici işlemlerle giderilmesi gerektiğiyönünde hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

15) Başvuran 1 numaralı paragrafta açıklandığı üzere; ...Bakanlığının uzman kadrosuna atanabilmek için YDS’den (C) düzeyinde puan alması gerektiğini, YÖK tarafından 05/03/2017 tarihinde fiilen uygulamaya geçirilen YÖKDİL sınavından 70 üzerinde puan aldığını, ancak Kurumlarınca YDS ve YÖKDİL’in eşdeğer sayılmaması nedeniyle bu şartı karşılayamadığını belirtmekte ve YDS ile YÖKDİL’in eşdeğer sayılması için gerekli işlemlerin yapılması talebinde bulunmaktadır.

16) Konuyla ilgili olarak yapılan incelemede, YÖK Başkanlığı YÖKDİL Sınavının dil yeterliğini ölçmede muteber bir sınav olduğunu kabul etmiş, ancak söz konusu sınavın YDS’ye eşdeğer sayılması konusunda Kurum olarak yetkilerinin bulunmadığını, dolayısıyla eşdeğerlik başvurusunda bulunamayacaklarını ifade etmişlerdir.

16.1) Devlet Personel Başkanlığı tarafından, Kurumumuzun Gönderme Kararı sonrası başvurana verilen cevabi yazıda; YÖKDİL Sınavının YDS’ye alternatif bir sınav olduğundan bahsedilmiş, ancak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 41 inci maddesi kapsamında dil yeterliğini ölçebilen bir sınav olmadığı değerlendirilmesini yapmıştır.

16.2) ÖSYM Başkanlığı, YÖKDİL Sınavıyla ilgili olarak, sınavı gerçekleştiren kurum ve kuruluşlardan kendilerine bu yönde bir başvuru gelmediğinden eşdeğerlik değerlendirmesi yönünden herhangi bir işlem tesis edemediklerini belirtmiştir.

16.3) Kurumumuzca yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; 01/02/2017 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında da Kurulca kabul edilecek merkezi yabancı dil sınavlarının "Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil (YÖKDİL) Sınavı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan "Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı (YDS)" olarak belirlenmesi kararı alındığı ve yine aynı kurulca 19/04/2017 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Tanıma ve Denklik Yönetmeliğiyükümleri uyarınca denklik

işlemlerinde yabancı dil puanı istenen ilgililerden YÖKDİL sınavının da eşdeğer sınav olarak kullanılmasına karar verildiği tespit edilmiştir.

17) Mevzuat hükümlerinde “merkezi yabancı dil sınavı” konusunda zaman zaman değişiklikler yaşanabildiği, güncel ihtiyaçlara ve şartlara göre farklı zamanlarda farklı dil yeterliği ölçebilen uygulamalara geçilebildiği anlaşılmıştır. Örneğin 2002 yılında Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı'nın (ÜDS) uygulamaya geçirilmesiyle birlikte, o dönemde uygulanan başka bir merkezi dil sınavı olan Kamu Personeli Dil Sınavı (KPDS) arasında denklik sorunu ortaya çıkmış ve bu sorun “Üniversitelerarası Kurul'un 27/04/2003 tarihli toplantısında; ***"Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 21 ve 29. maddelerine göre Doktora ve Sanatta Yeterlik sınavlarında Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı (ÜDS) ile birlikte, KPDS sınavının da kabul edilmesine, doktora yeterlik sınavına girebilmek veya sanatta yeterlik çalışmasını sonuçlandırabilmek için ÜDS veya KPDS sınavlarından herhangi birinden en az elli (50) puan alınması gerekir"*** şeklinde karar verilerek giderilmiştir. 04 /01/2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle KPDS kaldırılmış, Yönetmeliğin 14 üncü maddesinde KPDS'ye yapılan atıfların YDS'ye yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca ÖSYM tarafından yine 04/01/2013 tarihinde yapılan duyuru ile alan bazında yapılan ve KPDS'ye eşdeğer sayılan ÜDS'nin artık gerçekleştirilmeyeceği, KPSS, TUS ve DUS gibi sınavlarda yabancı dil sorusu sorulmayacağı ve adayların bundan böyle YDS'ye girmesi gerektiği duyurulmuş, Nisan 2013 tarihinden itibaren tek merkezi yabancı dil sınavı olarak YDS uygulamaya geçirilmiştir. Bu düzenlemeyle o tarihe kadar KPDS'den en az 70 puan alması gereken uzman yardımcılarının, bu puanı YDS'den alması gerekmiştir.

18) Kamu kurumlarında uzman yardımcısı kadrolarında istihdam edilenler, dil şartı bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir. Devlet Memurları Kanununun Ek-41 inci maddesine göre dil yeterliğinin sağlanabileceği sınav, KPDS veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir sınav olarak belirlenmiştir. KPDS'nin kaldırılmasıyla bu sınavın yerini YDS almıştır. 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin “Gençlik ve Spor Uzmanlığı” başlıklı 27 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da (Bknz: 11. paragraf) benzer düzenlemeye yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemeler dikkate alındığında YÖKDİL, uzman yardımcılarının dil yeterliğini belgelendirilebileceği sınavlar kapsamında zikredilmediğinden, YÖKDİL sınavının kabul edilmemesi işleminde, mevcut mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmamaktadır.

19) Diğer yönden YDS ve YÖKDİL'in eşdeğer sayılması hususu ile ilgili olarak yetki ÖSYM Başkanlığı uhdesinde bulunmakta olup her ne kadar YÖK Başkanlığı, YÖKDİL Sınavının ÖSYM'nin eşdeğerlik bakımından değerlendireceği sınavlar kapsamına girmediğini belirtse de, ÖSYM bu yönde bir gerekçe ileri sürmemiş, taraflarına eşdeğerlik talepli bir başvuru gelmediğini bildirmekle yetinmiştir.

20) Kurumumuz, hukuka uygunluk yanında hakkaniyete uygunluk denetimi de yapabilmekte olup somut başvuru konusunun çözüme kavuşturulabilmesi için hakkaniyete uygunluk bakımından da değerlendirilme yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

21) Kurumumuzca yapılan araştırmada; son yıllarda ülkemizde gerçekleştirilen yabancı dil yeterliği ölçen KPDS, YDS ve YÖKDİL sınavlarında 70 üzeri puan alan aday oranına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Tablonun incelenmesinden YDS'den (C) seviyesi ve üzeri puan alanların

oranının % 20 seviyesinde kaldığı, KPDS ve YÖKDİL’de bu oranın nispeten daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sınav	Başarı oranı	Sınav	Başarı oranı
2010 KPDS SONBAHAR	% 34	2015 YDS SONBAHAR	% 20
2011 KPDS İLKBAHAR	% 22	2016 YDS İLKBAHAR	% 13
2013 YDS İLKBAHAR	% 8	2016 YDS SONBAHAR	% 20
2013 YDS SONBAHAR	% 16	2017 YDS İLKBAHAR	% 18
2014 YDS SONBAHAR	% 26	2017 YÖKDİL MART (SOSYAL)	% 30
2015 YDS İLKBAHAR	% 14	2017 YÖKDİL TEMMUZ (SOSYAL)	% 20

Tablo1: Ülkemizde yabancı dil yeterliği belirleme amaçlı gerçekleştirilen merkezi sınavlar ve bu sınavlarda “70” ve üzeri puanların oranları

22)Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca YÖKDİL Sınavının yapılacağı adaylara duyurulması sürecinde “*Adayların her iki sınava da girebilecekleri ve her iki sınavın da eşit geçerliliği olacağı*” ilan edilmiştir. Ayrıca ilk yapılan YÖKDİL Sınavı öncesi hazırlanan sınav giriş kılavuzunda “*Sınava yükseköğretim kurumlarında lisansüstü eğitim ve doçentlik sınavına başvurmak isteyen adaylar ve üniversitelerce akademik yükseltmelerde kendilerinden akademik dil yeterliliği puanı istenen adaylar ile dil yeterliğini tespit ettirmek isteyen diğer adayların* girebileceği belirtilmiştir. 07.02.2018 tarihli güncel kılavuzda ise sınava; yükseköğretim kurumlarımızda lisansüstü eğitim ve doçentlik sınavına başvurmak isteyen adaylar ile üniversitelerce akademik yükseltmelerde kendilerinden akademik dil yeterliliği puanı istenen adayların katılabileceği ifadelerine yer verilmiştir. YÖK tarafından Kurumumuza bildirilen yazıda, YÖKDİL Sınavının esas itibarıyla akademik alımlar için düzenlenen bir sınav olmakla birlikte dil yeterliğini ölçtürmek isteyen adayların da sınava rağbet gösterdiği bildirilmiştir.

23) Mevcut durumda başvuranın, YÖKDİL Sınavından aldığı neticeye göre diğer şartlardan bağımsız olarak her seviyedeki akademik personel alımı için (araştırma görevlisi, uzman, doçent) yeterli dil şartını sağlarken, bir başka deyişle dil seviyesi bakımından yeterli görülürken, YDS’den gerekli puanı alamadığı için uzman kadrosuna atanmada dil seviyesi bakımından yeterli olarak değerlendirilmemesi hakkaniyete aykırı bir görünüm arz etmektedir. Ayrıca farklı sınavlarda yabancı dil sorusu sormak yerine, 2013 yılında tek bir merkezi sınava geçilmişken, **yabancı dil sınav sürecinin iyileştirilmesi gerekçesiyle TIPDİL ve YÖKDİL** gibi sınavlarla alternatif yabancı dil sınavına geçilmesi suretiyle sağlık ve akademi çalışanları lehine bir durum oluşturulması da hakkaniyete aykırılığın farklı bir boyutunu göstermektedir. YÖKDİL Sınavının uygulamaya geçirilmesi ile uzman yardımcısı olarak istihdam edilenler aleyhine oluşan hakkaniyete aykırılığın giderilebilmesi için YÖKDİL Sınavının YDS’ye göre eşdeğerliğinin belirlenmesi ile YÖKDİL Sınavının uzman yardımcısı olarak istihdam edilenlerin dil yeterliliğini belgelendirebileceği sınavlar arasında sayılması gerektiği değerlendirilmektedir.

24) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı öncülüğünde gerçekleştirilen, YÖKDİL Sınavının yabancı dil yeterliliğini ölçebilen özellikle 10.1.2. numaralı paragrafta yer alan yabancı dil eşdeğerlik ölçütlerinde belirtilen birçok şartı içinde barındırdığı, mevcut durumda da YÖK Başkanlığı 01/02/2017

tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından alınan bir kararla da YDS ile YÖKDİL Sınavının, bilimsel Kamu Kurumları olan üniversitelerde akademisyen alımlarında ve akademik unvan almada aranan dil yeterliği sağlamada denk kabul edilen bir merkezi sınav olduğu tespit edilmiştir. YÖKDİL Sınavının üniversitelerde istenen dil yeterliğini belgelendirmede bir ölçüt olarak kabul edilmesi, akademisyenlerin, tüm dünyada yaygın olan temel diller kullanılmak suretiyle evrensel bilgiye daha rahat ulaşılması ve öğretim üyelerinin daha iyi yetiştirilmesine yönelik işlevi yerine getirebildiği görülmektedir. Yürüttükleri kamu hizmetleri farklı olsa da bir kamu idaresinde dil yeterliğini sağlamada resmi olarak kabul edilen bir sınavın farklı bir kamu idaresinde geçerli sayılmamasının kamu personeli arasında eşitliği zedeleyeceği ve adaletin bir görünümü olan hakkaniyete aykırı sonuçlar doğuracağı açıktır. Hakkaniyetin, somut bir olayın kendine has özelliklerinin göz önünde bulundurulmasıyla adaletin uygulandığı bir eşitlik durumu olduğu ve bazı durum ve şartların önceden bilinip öngörülemezlikten doğacak sakıncaları ortadan kaldırmak için hukuk kurallarının eksik ya da esnek bıraktığı durumlarda etkisini gösteren bir ilke olduğu göz önüne alınmalıdır.

25) Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde; Gençlik ve Spor Bakanlığında uzman yardımcısı kadrosunda istihdam edilen başvuru sahibinin, YÖKDİL sınavı ile YDS'nin eşdeğer sayılması talebine yönelik ilgili idarelerce işlem tesis edilmemesine dair işlemin hakkaniyet ilkesine aykırılık oluşturduğu ve söz konusu hakkaniyete aykırılığın düzenleyici işlemlerle giderilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

26) İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde de yer verilmiş olup; söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; başvuru kapsamında Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap verildiği, idarenin başvurana ile ilgili işlemlerinde makul sürede karar verme ve kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi ilkelerine uygun davrandığı; ancak idarenin başvurana verdiği cevaplarda karara karşı başvuru yolunu göstermediği, bu nedenle iyi yönetim ilkelerinde vurgulanan "karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" ilkesine uymadığı anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkeye de uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

26) 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Danıştaya yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle;

Başvurunun **KABULÜNE,**

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Uzman İstihdamı" başlıklı EK-41'inci maddesi kapsamında uzman yardımcısı kadrosunda istihdam edilenlerin dil yeterliğini belgelendirecekleri sınavlar içerisine YÖKDİL Sınavının da dâhil edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması hususunda; **BAŞBAKANLIK, ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (DEVLET PERSONEL**

BAŞKANLIĞI), YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI ve ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA,

YÖKDİL sınavının YDS ile eşdeğerliği hususunda gerekli düzenleyici işlemlerin yapılması ve çalışmaların yürütülmesi hususunda; **YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI ve ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Muhatap idareler tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA, BAŞBAKANLIĞA, ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINA, DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞINA, YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA ve ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA** TEBLİĞİNE;

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi